

KUTSESTANDARD

Nahkkäsitöö valmistaja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Nahkkäsitöö valmistaja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
<p>Nahkkäsitöö valmistaja, tase 4 valmistab enda koostatud tööjooniste või etteantud kavandite, tööjuhiste või lihtsamate esemete järgi kvaliteetseid ja esteetilisi nahast käsitööesemeid, kasutades traditsioonilisi ja kaasaegseid tehnikaid, töövõtteid ja valmistusviise.</p> <p>Nahkkäsitöö valmistaja, tase 4 vastutab talle antud tööülesannete täitmise eest, keerukamate tööülesannete juures võib ta vajada meistri abi. Ta on valmis oma oskuste piires kaastöötajaid ja praktikante juhendama.</p> <p>Nahkkäsitöö valmistaja töötab nahatöötetevõttes, nahaõmblustöökojas, köitekojas jm, ta on valmis tegutsema ettevõtjana, turundama oma toodangut ning osutama teenuseid.</p> <p>Kutsealal töötab ka nahkkäsitöö valmistaja, tase 5, kes lisaks eelnimetatule valmistab keerukamaid unikaalsemeid ja väikesarju, juhendab kolleege, tegutseb ettevõtjana ning teeb koostööd oma eriala spetsialistide ning sidusalade esindajatega.</p>
A.2 Tööosad
<p>A.2.1 Nahast esemete valmistamise tööprotsessi korraldamine</p> <ol style="list-style-type: none">1. Esemete kavandamine.2. Materjalide varumine ja kasutamine.3. Töö ettevalmistamine.4. Töövahendite ja seadmete ettevalmistamine ja kasutamine.5. Ergonoomilise ja ohutu töökeskkonna loomine.6. Nahast esemete valmistamine.7. Tehnikate kasutamine.8. Viimistlemine.9. Tööprotsessi dokumenteerimine. <p>A.2.2 Nahkkäsitööalane ettevõtlus</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ettevõtte tegevuse korraldamine.2. Töötajate juhendamine.3. Toote ja/või teenuse arendus.4. Toodete ja/või teenuste esitlus ning müük.
Valitavad tööosad
<p>A.2.3 Aksessuaaride valmistamine</p> <ol style="list-style-type: none">1. Aksessuaari valmistamiseks vajalike eeltööde tegemine.2. Aksessuaari valmistamine. <p>A.2.4 Nahkvormide valmistamine</p> <ol style="list-style-type: none">1. Nahkvormi valmistamiseks vajalike eeltööde tegemine.2. Nahkvormi valmistamine.3. Pakendi valmistamine.

A.2.5 Köidete valmistamine

1. Köidete valmistamiseks vajalike eeltööde tegemine.
2. Köitmine.
3. Pakendi valmistamine.

A.2.6 Liistuta jalanõude valmistamine

1. Jalatsite valmistamiseks vajalike eeltööde tegemine.
2. Jalatsite valmistamine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Nahkkäsitöö valmistaja tööaeg on paindlik, vajadusel hooajatöö või töö puhkepäevadel. Töö võib olla füüsiliselt pingutav ja sundasendit nõudev. Võib esineda kokkupuudet tolmu (allergiaoht) ja keemiliste ainetega, silmade tervishoiu huvides on vajalik hea valgustus.

A.4 Töövahendid

Nahatöö masinad (nt nahaõmblusmasin, nahaõhendusmasin, lõikemasin), pressid (nt neetimispress, köitepress, kuldamispress) jm seadmed, voltluud, voolipulgad, nõelad, noad, käärid, augurauad, naasklid jm.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töös on olulised käeline osavus, ruumiline mõtlemine ja kujutlusvõime, proportsioonitunnetus, püsivus, loovus, vastutustunne ja õpivalmidus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

4. taseme nahkkäsitöö valmistajaks saab õppida kutseõppeasutuses või kutsealal töötades/meistri käe all õppides.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Nahkkäsitöö valmistaja, köitja, nahkaksessuaaride valmistaja jm.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada kohustuslikud kompetentsid B.2.1 ja B.2.2, läbiv kompetents B.2.7 ning vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.3 – B.2.6.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Nahast esemete valmistamise tööprotsessi korraldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. kavandab eseme, arvestades vormi, kompositsiooni ja värvusõpetuse põhimõtetega ning lähtudes materjali eripärast ja kasutatavast tehnoloogiast; koostab mõõtkavas tööjoonise; loeb kavandeid ja tööjooniseid;
2. arvestab vastavalt kavandile, tööproovile ja eseme otstarbele materjali koguse; varub materjalid, furnituurid ja hooldusvahendid, arvestades materjali liiki ja parkimisviisi, markeeringuid, kvaliteedinäitajaid, omadusi, kasutusala ning hankimise allikaid; hoiustab materjalid nõuetekohaselt; valmistab ette tööks vajaliku koguse materjali vastavalt juhendile ja kasutatavale tehnikale, arvestades valmiva eseme otstarvet ning omadusi;
3. planeerib eseme või kavandi põhjal töö käigu: tööde järjekorra, tööülesande täitmiseks kuluva aja, tööde mahu ja toodete hulga, võttes arvesse tellija vajadusi;
4. valib välja sobivad töövahendid ja seadmed; kontrollib seadmete ja tööriistade korrasolekut, vajadusel korraldab hooldust; kasutab seadmeid, töövahendeid ja -riistu, järgides kasutusjuhendeid ning hooldusnõudeid; komplekteerib kavandatud eseme valmistamiseks töövahendid vastavalt kasutatavale tehnikale;
5. seab valmistusprotsessist lähtudes sisse ohutu, ergonoomilise ja käepärase töökoha ning hoiab selle puhta ja korras;

6. valmistab nahkeseme vastavalt selle valmistamise spetsiifikale (vt valitavad kompetentsid);
7. kasutab nahkesemete valmistamisel erinevaid tehnikaid vastavalt valmistatavale esemele, selle kasutusotstarbele ja materjali omadustele: õhendab nahka, õmbleb käsitsi ja masinaga, liimib (sh valmistab klistri), värvib, lakib, vahatab, dekoreerib nahka ja paberit (nt värvimine, voolimine, intarsia, põimimine, aplikatsioon), vormib nahka, katab papist vormi nahaga, paigaldab furnituuri, teeb mitmesuguseid papi- ja paberitöid, lihtkõiteid, valmistab pakendeid jm;
8. viimistleb eseme, arvestades materjali eripära ja eseme otstarvet; tunneb ära eseme valmistamisel tekkinud vead ja nende põhjused, kõrvaldab need;
9. dokumenteerib tööprotsessi esemete kordusvalmistamiseks ja kogemuse talletamiseks; teeb valmisesemete esitlemiseks fotod, kasutab neid oma toodete reklaamimiseks ja müügiks.

B.2.2 Nahhkäsitöölane ettevõtlus	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> hindab tegutsemise eesmärgist lähtuvalt ettevõtluse võimalusi; valib talle sobiva ettevõtlusvormi; korraldab oma tegevust, arvestades kutsealast teavet ja õigusakte ning lähtudes väikeettevõtluse põhitõdedest; planeerib oma töö; teeb koostööd erinevate partneritega, sh võrgustikega, jälgides tegutsemise tõhusust; vajadusel juhendab kaastöötajaid või koostööpartnereid oma oskuste piires; kujundab sihtgrupist lähtudes toote ja/või teenuse; leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi, lähtudes sihtgrupist, logistikast, tasuvusest ja tootmisbaasist; kujundab toote ja/või teenuse hinna; korraldab toote pakendamise, koostab kasutus- ja hooldusjuhendi; organiseerib oma toodete ja/või teenuste esitluse ning müügi, arvestades nõudlust, võimalusi, tasuvust jm. 	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on nõutav valikust B.2.3 - B.2.6 ühe kompetentsi tõendamine.

B.2.3 Aksessuaaride valmistamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> teeb aksessuaari valmistamiseks vajalikud eeltööd: valmistab lõiked, paigutab need nahale otstarbekalt ja ökonoomselt, arvestades nahatopograafiat; teeb juurdelõikuse ja vajadusel õhendab, töötleb või värvib nahka; valmistab voodrita aksessuaari, kasutades sobivaid töövahendeid ja seadmeid ning vajadusel ka abimaterjale (nt tugevdus, tekstiil, papp, plastik, nõör, furnituur, niit, nahkpõimepael), arvestades valmistatava eseme otstarvet ning materjali eripära; ühendab detailid (nt põime, käsi- ja masinõmblust). 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> traditsioonilised aksessuaarid. 	
B.2.4 Nahkvormide valmistamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> teeb vutlari, karbi vm nahkvormi valmistamiseks vajalikud eeltööd: valmistab lõiked, paigutab need nahale otstarbekalt ja ökonoomselt, arvestades nahatopograafiat; teeb juurdelõikuse ja vajadusel õhendab, töötleb või värvib nahka; valmistab papist, puidust jm materjalist vorme; katab vormi nahaga, kasutades nt liimi ja/või klistrit, põimetehnikat, käsi- ja/või masinõmblust; valmistab nahkvormile sobiva pakendi. 	
B.2.5 Kõidete valmistamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> teeb kõidete valmistamiseks vajalikud eeltööd: valib materjalid ja köitmisviisi, valmistab lõiked, paigutab need nahale otstarbekalt ja ökonoomselt, arvestades nahatopograafiat; teeb juurdelõikuse ja vajadusel õhendab, töötleb või värvib nahka; valmistab paber- ja tarbekõiteid, köidab raamatuid, albumeid, märkmikke jm, kasutades sobivat köitmisviisi, nt kopti kõide, jaapani kõide; lõikab raamatuploki käsitsi või giljotiiniga, vajadusel dekoreerib lõikeserva; valmistab köidetud sisule kaaned, arvestades materjalide, sh paberi ja papi omadusi; ühendab raamatuplokisisu ja kaaned; valmistab kõitele vutlari vm pakendi. 	
<p>Teadmised:</p>	

1) traditsioonilised k�itmisviisid.	
B.2.6 Liistuta jalanõude valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. võtab mõlema jala m�oodud; valmistab lõiked, paigutab need nahale otstarbekalt ja ökonoomselt, arvestades nahatopograafiat; teeb juurdel�okuse ja vajadusel �hendab, t�otleb või värvib nahka; teeb jalatsiproovi; 2. valmistab liistuta jalanõud, valides tehnika ja t�ov�otted tulenevalt materjali omadustest ja jalatsite eripärast; �hendab detailid nt liimides, käsi- või masin�omblusega, neetides, p�oimetehnikas, vajadusel kinnitab furnituurid; vajadusel kasutab tugevdusmaterjali.	
Teadmised: 1) liistuta jalatsi valmistamise ajalugu.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.7 Nahkk�asit�o valmistaja, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. järgib oma tegevuses k�asit�ooliste eetikanõudeid (vt lisa 1 K�asit�oolise kutse-eetika); hoiab ja säilitab kultuuripärandit; arvestab eriala pärandiga: nahat�o areng ja traditsioonid maailma ajaloos, Eesti nahat�o pärand ja professionaalne nahkehist�o; 2. järgib oma tõega seotud õigusakte, sh autoriõiguse seadust; 3. säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis erialaste arengutega; hoiab end kursis erialase terminoloogiaga, kasutab seda korrektselt; 4. planeerib ja kasutab ressursse (nt inimesed, aeg, t�ovahendid, finantsid) efektiivselt ja s�aastlikult; jälgib tähtaegadest ning etappidest kinnipidamist; 5. tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, arvestades töetervishoiu, keskkonnahoiu ja t�oohutuse reegleid; kasutab vastavalt vajadusele isikukaitsevahendeid; 6. t�otab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas; teeb koost�ood; 7. reageerib t�ooprotsessis tekkinud eriolukordades adekvaatselt; 8. loob head suhted kolleegide ja klientidega; valib sihtgrupile vastava suhtlemisviisi; esitab teabe selgelt, loogiliselt ja sihtgrupile mõistetavalt; 9. kasutab oma t�oos digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades, Sisuloome ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused); 10. kasutab eesti keelt klientide ja kolleegidega suhtlemiseks vajalikul tasemel; kasutab ühte v�oorkeelt tasemel B1 (vt lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused) enesetäienduse ja suhtluse eesmärgil.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	17-08112023-2.18/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Pille Kivihall, O� Nahakoda, Eesti Nahakunstnike Liit Leelo Leesi, Kuressaare Ametikool Maret Lehis, Eesti Rahvakunsti ja K�asit�o Liit, O� Pileum Maarja Undusk, FIE, Eesti Nahakunstnike Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	30
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	08.11.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.11.2025

7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikatorile (ISCO 08)	7318 Tekstiil-, nahk- jms tooteid valmistavad käsitöömeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Leather craftsman, level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Käsitöölise kutse-eetika	
Lisa 2 Digioskused	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	